

quarum haec dicto modo sentitur, illa non sentitur. Jam tactus ad instar visus numerum percipit, quatenus scilicet a discretis sensibilibus afficitur: motum vero quatenus a diversis ejusdem rei tangibilis partibus successive immutatur, ut in motu totae videre licet. Unde si tactus simul cum re moveatur, motum non percipit, veluti cum navi vehimur, quam licet tangamus, ipsum tamen motum, seu vecti-
fationem ex vi praedicti tactus non sentimus. Quies vero contraria ratione percipitur, quia scilicet res, quae tangitur, eodem modo, eamdemque partem tactus immutat. Deinde tres alii sensus numerum cognoscunt instar visus et tactus, figuram tamen vix unquam sentiunt, motum autem difficile, nisi forte quatenus sonus, vel odor per diversas lineas applicantur: aut corpus sonans, atque odoriferum ex majori, minorive distantia sentiuntur: at gustus nihil ejusmodi discernit. Ex his ergo patet, quo modo sentiantur sensibilia communia, nullis eorum propriis speciebus admissis, sed eis tantum proprietatum sensibilium species modificantibus.

9. In quibus sensibile proprium et commune differant.—Concluditur tituli hujus capituli resolutio.—Hinc octo differentiae inter sensibilia communia et propria colliguntur. Primam jam exposuimus, quod sensibile proprium sensum immutet per species proprias: commune minime. Secunda est, quod sensus proportionetur sensibili proprio non communi. Tertia, quod proprium sensibile uno tantum externo sensu cognoscatur, commune autem multis. Quarta, quod sensus specificatur per ordinem ad proprium sensibile, non vero ad commune. Quinta, quod sensibile proprium per se primo sensibile est: at commune tale per se secundo. Declaratur: nam sensibile per se illud dicitur, quod immutationem aliquam propriam causat in sensu: causat autem primo id, quod sui speciem propriam imprimit: ergo id dicendum erit sensibile per se primo, sensibile autem commune, quia immutat modo aliquo, distinguitur quidem a sensibili per accidens, quod nullatenus immutat, quia tamen immutat solum modificando speciem alterius: ideo sensibile per se secundo appellatur. Sexta differentia, quod sensibile commune eget proprium, ut in eo compleatur in ratione sensibilis, nam cum per se solum non possit imprimere speciem, oportet ut conjunctum sit sensibili proprio, quod cum per se sit immutativum, communis non eget, nisi forte, ut conditione alias necessaria, sicut agens ad agendum pos-

tulat extensionem, approximationem, etc. Instabis sensibile commune interdum sentiri absque proprio, qui enim tangeret coelum, perciperet sane quantitatem, cum tamen nullum ibi sensibile proprium tactus detur. Negandum vero fore, ut ibi sentiretur quantitas, aut discerneretur corpus aliquod, sed eo tantum pacto, quo visus tenebras videt, carendo scilicet visione: itaque tactus non perciperet positive aliquod tangibile, solusque sensus interior perciperet impedimentum extrinsecum dari propter quod manus non posset ultra moveri: attamen ex vi tactus non perciperet quale esset illud impedimentum. Septima differentia, quod sensibilia propria formaliter diversa sensus arguant diversos, non sic autem sensibilia communia, ut ex quarta differentia liquet. Nam sensibile proprium constituit proprium objectum sensus, non sic autem sensibile commune, sed in proprio imbibitur tanquam modus illius. Octava, quam Aristoteles adduxit, quod sensus non erret circa sensibile proprium, erret tamen circa commune, quae ut intelligenda sit, infra dicetur. Advertendum tamen in his differentiis sensibile commune convenire aliquo modo cum sensibili per accidens quo tamen differt, prout in quinta differentia exposuimus. Ex omnibus vero dictis constat optimam fuisse et sufficientem divisionem Aristotelis in titulo hujus capituli positam. Nam quod sentitur, vel sentitur propria vi, quia videlicet ex se habet virtutem ad immutandam potentiam, et hoc est sensibile proprium: vel sentitur, quia immutat modificando aliud, et hoc est sensibile commune, vel non sentitur per immutationem, sed cognoscitur propter accidentalem unionem cum sensibili per se, et hoc est per accidens sensibili: non appetit autem aliud modus sensibilis: ergo est optima divisio, ac simul constat omnium membrorum ratio.

CAPUT IX.

UTRUM AD PRODUCTIONEM SPECIERUM SENSIBILUM
OPORTEAT PONERE SENSUM AGENTEM.

1. *Ratio dubitandi.* — Ratio difficultatis in hac quæstione est, quoniam species sensibiles habent quemdam modum materialitatis: videtur ergo non posse produci a materialibus objectis sensibiliibus: ergo ad earum productionem videtur necessarium, speciale aliquam virtutem assignare. Quæstio hæc tractanda videtur de potentiis cognoscitibus absolute, at quia longe aliam decisionem, difficultatemque

habet in sensibus, quam in intellectu, hic particulariter tractanda fuit. Est igitur notandum, in sensu speciem considerari, et actum, ac respectu utriusque dari principium activum et passivum: quantum ergo ad actum sentienti fuit opinio unum esse sensum, qui agat, et alium qui recipiat actionem, quod jam supra relatum et improbatum fuit. Quare missa actu difficultas restat circa species, quæ in ipso sensu recipiuntur, nimurum a quoniam fiant. tanus 2, de Anima, capite decimo secundo, statuit res duplum sortiri actionem, aliam ut participant naturam superiorum, immaterialiumque agentium, aliam vero secundum propriam naturam: objectum ergo sensibile ex propriis activum non esse specierum, maxime tamen ut participant naturam substantiarum separatarum quæ doctrina videtur desumpta ex S. Thoma, quæst. quinta, de Potent., articulo octavo, ubi ait, res materiales, in quantum assimilantur immaterialibus, illarumque naturas participant, habere actiones aliquas sine motu, in quibus proinde a motu coeli non pendent, cuiusmodi actio, inquit, est specierum diffusio: est tamen opinio perdifficilis: quia non intelligitur quid, qualis sit participatio hæc naturæ superioris. Aut enim est participatio alicujus entitatis et perfectionis, aut nullius: si nullius: nihil plane deseruit ad actionem, si alicujus: estne major, quam perfectio speciei producta: an forte minor (æqualis enim non erit, cum productio sit æquivoca): si minor esse ponatur, non sufficiat plane ad speciei productionem: si vero major sit, quero rursus an talis perfectio sit intrinseca naturæ illorum objectorum, quæ species diffundunt, an vero sit superaddita tali naturæ. Si primum dicatur, cessat quæstio, inutilisque distinctio allata redditur: nam cum illa perfectio pertineat ad constitutionem naturæ ipsorum objectorum, ipsa per propriam naturam poterunt causare speciem. Secundum autem dicere fictitium esset, cum ostendi nequeat, quæ sit perfectio illa superaddita: quare, etc.

4. *Prima assertio quoad sensus externos.* — Sit ergo prima conclusio. In sensibus exterioribus species imprimuntur ab objectis: nec proinde necessarius in illis est sensus agens. Ita sumitur ex Aristotele, libro secundo, de Anima, text. 121, ubi ait sensum pati a sensibili, et ex Augustino 10, de Trinitat., capite secundo, dum scribit objectum ad extra movere sensum. Idem censet S. Thomas, prima parte, quæstionem undecima, articulo quarto, et 1, contr. Gentes, capite sexagesimo quinto, et in quæst. de Anima, articulo quarto ad quintum, Albertus Magnus, Summa de homine, quæst. 102, et 2, de Anima, tractatu tertio, capite sexto, et expositores communiter citat., libro de Anima, capite decimo secundo. Experientie quoque adductæ hanc conclusiōnem probant. Ratio vero est, quia species intentionales non sunt perfectiores objectis suis, sed potius vestigia quædam ipsorum, tenuio-

3. *Cajetani opinio valde difficilis.* — Hæc etiam opinio impugnat. — Quapropter Caje-

risque entitatis. Sic albedo, verbi gratia, in sua quidem ratione perfecta entitas est : ejus vero species in eadem ratione non illi aequiparatur : calor etiam, qui et calorem, et species sensibiles agit, activus dicitur, non ab actione specierum, sed ab actione caloris : quod si- gnum est calorem perfectiore esse, quam ipsius speciem, cum denominatio a perfectiori desumatur. Neque obstat speciem minus crassam videri, quam objectum : talis enim subtilitas ad exilitatem potius entitatis, quam ad immaterialitatem, spiritualitatemve refertur, cum non minus materiae adhærescat, ab ipsa que educatur, quam realitas sui objecti. Instabis. Quidquid agit ad productionem sui similis, aut propter conservandam suam naturam specificam, aut propter sui perfectionem operatur, sed objectum in productione speciei nec seipsum perficit, nec conservat naturam specificam : ergo illam non agit. Neganda tamen major, multa enim agunt tantum, ut se communicent, aliaque perficiant, sol enim, verbi gratia, illuminando neque seipsum perficit, neque conservat, sed alia perficit diffusione lucis : ita plane colores producunt species sui, ut se aliquo modo communient, ac sensum perficiant, quia vero proprium est substantiarum separatarum, et rerum incorruptibilium hoc modo agere, fortasse divus Thomas sensibilia in diffusione specierum substantiis separatis comparavit, non vero quod ab illis participant aliquam virtutem, ut videtur estimasse Cajetanus, et de externis sensibus.

5. *Notatio pro discussione quoad sensus internos.* — Dicendum superest de sensu interno, in quo distingui solent tria specierum genera, sensatarum : ex sensatis compositarum : denique insensatarum. Species sensatas vocant in quibus eodem modo, in quo in externis sensibus objecta repräsentantur, qualis species parietis, quae ex visu in imaginatione imprimitur : species compositae dicuntur, quae ex simplicibus sensatis coalescent, veluti cum imaginatio fingit montem aureum, talis enim species nunquam præcessit in visu, sed montis, et auri seorsum : phantasia vero componit speciem montis auri. Ultimo species insensatae dicuntur, quae repräsentant rem sensibus quidem externis cognitam, attamen sub quadam alia ratione eis ignotam : sic dum ovis apprehendit lupum, ut inimicum, species repräsentans lupum sub ratione inimicitiae dicitur insensata.

6. *De speciebus sensatis quorundam opinio.* — *Prima difficultas contra hanc opinionem.* —

Secunda difficultas. — *Tertia difficultas.* — Hac supposita distinctione magis fortasse communi, quam vera de speciebus sensatis, quas certum est dari, aiunt quidam, produci ab speciebus exterioribus, seu ab objecto intrinseco mediantibus illis. Quæ opinio non aliter probatur, quam quod hæc sit sufficiens, et facilis causa illarum specierum. Habet tamen hæc sententia difficultates, primam, quod species imaginativæ sit multo perfectior, quam exterioris sensus, ut patet, tum ex perfectione majori potentiae, in qua recipitur, tum ex actus perfectione majori, ad quem ordinatur : non ergo potest effici ab imperfectiori tanquam a totali principio immediato. Secunda difficultas supponit sensum interiorum esse in cerebro : tunc ita urget. Si species oculis, verbi gratia, impressa ab objecto similem aliam producit in cerebrum distans : vel per media interjacentia inter pupillam et cerebrum, id præstat vel omnino immediate, eo quod sit satis interiorum sensum, atque exteriorem in eadem anima radicari, quamvis in disjunctis organis resideant. Non primum, tum quia talia media nec diaphana sunt, nec illustrata, ut oportet ad diffusionem speciei qualis in pupilla fuit impressa, tum quia in tactu id facile convincitur falsitatis, quoniam cum manus, verbi gratia, calefit, si species caloris transiret per partes intermedias usque ad cerebrum, omnes illæ calorem perciperent, cum omnes tactu polleant. Non secundum, quia illa duarum facultatum in eadem anima radiatio concludit solum per modum cuiusdam sympathiæ, quatenus operantes una facultate anima inde excitatur ad operandum per aliam, cessat autem hæc ratio, si externus sensus recipiat tantum ab externo sensibili speciem, neque sensationem elicit. Tertia difficultas, si species sensus exterioris causaret speciem interioris sensus, sequeretur quoties exterior sensus speciem recipit, easdem recipere interiorem : consequens est falsum : ergo, etc. Sequela patet : quia actio illa naturalis est, ideoque posito principio agendi et passo, statim sequitur. Probatur ergo minor : nam si sensus exterior recipiendo species illis non utatur, plane interior sensus non immutabitur, ut patet in eo qui patitur apoplexiam, vel deliquium animæ, sive extasim, licet enim in apertos oculos objectum externum sui speciem imprimat, nihil tamen vidisse se postea recordatur, quod signum est nullam revera, quamvis species haberet, elicuisse visionem. Ex quo aperte constat interiore sensum speciem

non recipere, si exterior non cognoscat. Unde potentiam in actu primo diversi sint generis. Rursum sensatio externa pendet in fieri et esse a sua potentia : illamque constituit in actu secundo : species vero interior nihil istorum vendicat: quare, etc.

9. *Objectio contra proxime dicta solvitur.* — *Instantia.* — *Responsio pro qua vide etiam, in disp. 21 Metaphysicæ, sect. 4, a num. 3.* — Sed dices. Si hæc vera essent, sequeretur speciem internam perfectiore esse sensatione externa, quia actus est nobilioris potentiae, atque adeo ab ea non posse produci. Negatur tamen sequela, nam comparatio apposite fieri debet, comparando scilicet actus primos utriusque potentiae inter se, vel etiam inter se secundos: sive perfectior erit, qui perfectioris fuerit potentiae : comparando vero actum secundum potentiae minus perfectæ, ad actum primum perfectioris, ille poterit esse perfectior ratione sui generis. Urgebis, perfectior est sensatio externa, quam interna species : hæc ergo jam dependebit ab illa in conservari. Quia quoties effectus est imperfecta participatio suæ causæ, ab ea pendet in conservari. Ad hoc respondimus 2, Physicorum, quæst. 5, de Causis, divisione 4, dependentiam in conservari saepè provenire magis ex natura formæ et subjecti, quam ex causalitate. Ad hæc: species externa ideo quidem pendet ab objecto, quia prodit ut quedam imperfecta participatio illius: at sensatio exterior producit in sensu interiori speciem, tanquam perfectam sui similitudinem, quam interior sensus juxta naturalem suam dispositionem optime conservare potest.

10. *Tertia assertio.* — Sit tamen tertia conclusio. Probabile est species interiores resultare in interiori sensu ex propria illius efficiencia. Hanc conclusionem probabimus, infra 1. 4, c. 2, agentes de Speciebus intelligibilius. Nunc vero declaratur ex supra dicta sympathyia, seu consensione potentiarum cognoscentium propter radicationem in anima eadem. Nam eo ipso, quod anima per externum sensum cognoscit, ad præsentiam talis cognitionis absque ulla ejus activitate resultat ab interno sensu effective interna species, hac enim de causa ejusmodi simplices species sensus interior non semper efformat, quia videlicet non semper datur in exteriori prævia aliqua cognitione objecti. Hæc conclusio nullam præ se fert absurditatem, redditurque probabilis primo, quod nunquam satis rationi consonet putare externam sensationem efficere speciem interiorem, cum cognitio non sit productiva alterius qualitatis a se distinctæ realiter: gratis

8. *Primum corollarium.* — *Secundum corollarium.* — Hinc colligitur primo interni sensus imagines ab imaginibus externi distinguiri specificè. Probatur ex dictis. Nam si ejusdem speciei essent, posset una alteram causare, cuius oppositum ostensum est. Præterea species exterior pendet in fieri, et esse ab objecto suo, non item interior. Denique ratio supra facta suadet probabiliter. Nam species debet proportionari potentiae: ergo potentia altior sortiri debet species perfectiores. Secundo sequitur species illas interiores differre quoque specie ab externis sensationibus, idque a fortiori, cum actus vitalis, et species constituens

ergo confictum videtur id externae sensationi attribuere. Secundo, quia non redditur sufficiens ratio, quare species interior non pendeat in conservari a sensatione externa, si est imperfectior effectus. Tertio, quia similes aliae consensiones reperiuntur in potentiis vitalibus ejusdem animae, nam una operante alia operatur, et non aliter: ergo similiter in praesenti. Denique hic dicendi modus consonat cum statuendis infra de intellectu, ideoque placet magis, quamvis modus alius in secunda coniunctione positus non sit improbabilis.

11. *De speciebus compositis ex sensatis.*— Ex his constat quid dicendum sit de speciebus compositis ex sensatis, quando scilicet internus sensus species simplices componit, dum, exempli gratia, montem auream imaginatur: de tali enim cognitione est difficultas, an fiat per duas species montis, scilicet, et auri, an per unicam tantum representantem montem aureum. Divus Thomas, locis citandis, infra in c. 18, affirmare videtur hoc secundum, quod probabile fiet, si exponatur, non quidem de primo actu, quem certe simplices tantum species antecesserant, ac per modum unius ad ipsum eliciendum concurrerant, sed de reliquis in posterum ob relictam jam ex priori illo actu unicam speciem. Quod etiam fit credibile ab experientia. Qui enim nunquam cognovit montem aureum, ut illum fingat, prius concipit singulas partes cum quadam successione, quod signum est in ea compositione usum fuisse speciebus utriusque partis: at deinceps absque nova compositione et transcurso imaginatur facile montem aureum ob relictam scilicet in potentia speciem unicam illius representatricem.

12. *De speciebus insensatis aliorum placitum.*— Denique circa species insensatas, ut in fine numeri quinti dicebamus, notandum duplice cognoscere a sensu interiori, vel sub extrinseca illa ratione, quae sensibus exterioribus objicitur, vel sub alia magis abdita ratione. Ex hac ergo duplice ratione, et cognitione duplex solet induci species in interiori sensu, sensata scilicet et insensata, quod enim ad representandas has rationes duplex requiratur species patet, tum ex earum diversitate, tum quia stat representari unam, altera non representata: lupus enim habet speciem alterius lupi representantem illum tantum sub ratione lupi, ovis vero representantem præterea sub ratione inimici: sunt ergo species distinctæ. Porro si verum est species has insensatas dari, non possunt sane fieri ab objecto,

ut constat ex dictis: unde necessario dicendum fieri a potentia interiori, media cognitione rei sensitæ, in qua fundatur illa superior ratio non sensitæ: itaque si ovis, verbi gratia, per speciem sensitam lupum cognoscet, ut sic, resultabit, propter naturarum contrarietatem, in eadem, vel alia potentia species representans illum sub ratione inimici, quæ in alio lupo non resultabit, cum dictam contrarietatem non habeant.

13. *Verior sententia.*— Mihi tamen probabilis videtur species insensatas non distinguiri a sensatis, sed per eamdem speciem, quæ ovi, verbi gratia, representat lupum cognosci ab illa sub ratione inimici: primo, quia nulla est necessitas distinguendi, nam statim ac sentit ovis lupum, sentit esse inimicum, potest ergo per eamdem speciem utrumque judicare: quod vero in lupo alio possit unum judicium sine alio inveniri, non arguit diversitatem in speciebus, cum per eamdem valeat una potentia plura, quam altera cognoscere, et judicare propter diversam virtutem, aut diversum instinctum naturæ. Et confirmatur primo: nam avis nondum experta pluviam (ut pote forte verno tempore nata) ventum sentiens ad tutum locum se recipit: quis autem credit eam ex cognitione venti elicere speciem representantem pluviam venturam: per eamdem ergo speciem, qua cognovit ventum, naturali instinctu judicat illum esse fugiendum, nec talis fugæ rationem querit, aut pluviam cognoscit, quam nullam viderat: simile ergo erit in cognitionibus brutorum similibus. Secundo non solum superfluum, sed etiam impossibile videtur rationem inimicitiae representari a sensibili specie abstracto modo: quo enim pacto species sensibilis representare valet lupum sub ratione inimici, nisi representando sub hac figura, hoc colore, odore, etc.; ergo impossibile est, quod species representans sub ratione insensata, distinetur sit ab specie representante sub sensitâ: ratio ergo illa insensata non est representabilis ab speciei materiali, ut abstracta a ratione sensitâ, sed ut modus quidam in illa fundatus, atque adeo non oportet dictas species distinguere.

14. *Quarta assertio.*— Ex quibus omnibus colligitur ultima conclusio, respectu sensuum internorum necessario esse ponendum aliquem sensum agentem intentionales species. Hæc patet ex dictis, quod vero Aristoteles hoc numquam dixerit non urget, multa enim alia præterivit, alia exacte non tractavit: fatemur quidem S. Thomam, prima parte, quæstione

septuagesima nona, articulo tertio ad primum, hanc activitatem specierum videri denegare omnibus sensibus, sed fortasse, ut supra diximus, de sensibus loquitur quantum ad primam receptionem specierum, quæ fit ab objecto, ex qua originatur cujuscumque alterius speciei productio.

CAPUT X.

AN SENSUS IN COGNITIONE SUA FALLI POSSIT.

1. *Nomen judicij in simplicibus cognitionibus late usurpat auctor, ut patet supra 6, n. 2, et in Metaphysica, disp. 8, sect. 4, n. 6, sicut et nomen falsitatis, in disp. 9, sect. 1, n. 14.*—*Consulaturetiam auctor, disp. 8 Metaphysicae.*—*Prima antiquorum opinio.*—*Secunda opinio.*—Quæstio de veritate et falsitate actus cognoscendi communis est omnipotentiæ cognoscitive, tamen quia metaphysica, non est exakte de sensibus tractanda: sed solum dicemus de eorum nonnulla cognitione, quoniam Aristoteles id etiam tetigit. Est ergo supponendum veritatem cognitionis consistere in conformitate judicij et rei, de qua fertur. Duplex vero est judicium, nempe complexum et simplex, et in utroque potest esse veritas suo modo, scilicet complexa et incompleta, ut exposuimus late in primo perihermen. Hic ergo quæstio solum est de veritate, vel falsitate incompleta, cum in sensibus, de quibus disputamus, cognitio complexa non reperiatur. Hoc posito fuit prima opinio Academicorum, nullum sensum habere posse judicium certum, contra quos disputat Cicero in quæstionibus Academicis, Tertullianus, lib. de Anima, cap. de quinque sensibus. Secunda fuit Epicureorum, nunquam decipi sensus in suo judicio, contra quos etiam arguit ibidem Cicero, et D. Augustinus 8, de Civit., cap. 7, Aristoteles vero 2, de Anima, cap. 7, ex parte tradit hanc opinionem, dum ait sensum circa proprium sensibile nunquam errare, et Albertus 2, de Anima, tract. 3, cap. 1, rationem affert, quia ex natura sua sensus inclinatur ad tale objectum, inclinatio autem naturæ semper est ad verum, et nunquam ad falsum, sicut intellectus non potest falli in assensu primorum principiorum, quia ad illa habet naturalem inclinationem. Et confirmatur, quia si sensus posset falli, nulla esset certitudo in scientiis maxime in philosophia, quæ a sensibus ducit originem, primo Posterior., cap. 18, et 4, Ethicorum, cap. 7.

2. *Prima conclusio.*—Difficultas potissima in praesenti est de sensib[us] externis, de quibus Aristoteles pronuntiavit circa sensib[us] tum communia, tum etiam per accidens, falli posse, circa propria vero minime. Quæ sententia quoad sensib[us] per accidens est manifesta, quia ab illis non immutatur sensus, unde facile hallucinari potest, ut etiam docet experientia. At quoad sensib[us] communia, et propria est difficultas, nam sicut potest falli visus judicans rem esse tantæ quantitatis, cum sit majoris, ita potest falli judicans rem esse hujus coloris, cum sit alterius. Sit tamen prima conclusio. Circa sensibile proprium adæquatum non potest falli sensus, ut visus non potest falli judicans rem esse coloratam, neque auditus judicans hunc esse sonum. Rationem indicat divus Thomas, prima part., quæst. 85, art. 6, quod potentia ferri nequeat extra suum adæquatum objectum: ergo id, quod cognoscit, necessario debet contineri intra latitudinem ejus: non ergo circa illud falli potest. Solum est advertendum, quale nam sit adæquatum objectum, nam in visu colores etiam apparentes (ut vocant) ad ejus objectum spectant. Atque prædicto modo explicant multi differentiam constitutam a Philosopho inter sensibile proprium et commune, quod in ordine ad proprium adæquatum falli non possit sensus, posset tamen in ordine ad commune.

3. *Secunda conclusio.*—*Quorundam placitum probabile.*—*Instantiam patitur.*—Sit tamen secunda conclusio. Circa sensibile commune absolute sumptum, non potest falli sensus, quare ex hac parte non videntur differre sensibile proprium et commune. Probatur, nam licet visus possit decipi judicando rem tantæ, vel tantæ magnitudinis, falli tamen non potest, judicando habere magnitudinem, nec similiter falli potest judicando habere figuram, licet falli possit, sitne illa triangulus, an quadrangulus: at vero in tribus aliis sensibilibus etiamsi in communi sumantur, potest falli sensus, eo quod sunt magis extrinseca, seu remota a propriis objectis. Respondent tamen, qui universaliter assignant dictam differentiam inter sensibile proprium et commune, potentiam ab intrinseco non posse falli circa adæquatum sensibile proprium, quia intrinsecum illi est, non posse ferri extra illud, circa sensibile autem commune posse falli, per se loquendo, licet per accidens circa aliquod non fallatur, propter intrinsecam connexionem, quam habet cum aliquo proprio, ut quantitas habet cum re visible, quæ doctrina probabilis